

Färdvägar för nybyggarna

Under den nybyggarepok, som inträffade i Björna socken från 1700-talets mitt, var det en livlig invandring från närliggande socknar, främst då från Själevad och Anundsjö. Denna inflyttning skedde i stort sett under sommaren, och människorna fick mestadels färdas på upptrampade stigar.

På 1705 års landskapskarta finns en väg från Själevadsfjärden, som bl. a. gick till Gottne samt vidare till Björnsjö. Till Gottne torde vägen vara av hög ålder, eftersom den förbinder mycket gamla byar. Vägen från Björnsjö till Björna är av något yngre datum, och den torde ha tillkommit under 1700-talets förra hälft. Men det var ingen hög klass på den vägen, och den beskrives i början av 1800-talet som en skranglig kärrväg. Detta var den enda byggda väg-stump, som fanns inom Björna fram till år 1871, då landsvägen Björna kyrka-Västerbottens länsgräns invigdes.

Eftersom nybyggena - föregångarna till ett 20-tal mindre byar - anlades på utmarker långt från de sju etablerade byarna i Björna, så gick nybyggarskarorna med sitt pick och pack på en stig, som utgick från Gottne upp genom västra delen av socknen, där sedan nybyggen som Hundsjö, Uppersjö, Ryssjö, Björnberget, Nybyn, Berg och Backe m. fl. anlades.

Och likaväl som nuvarande E 4 – kustvägen – i sin begynnelse längs norrlandskusten kallades för »Norrstigen», bör det vara tillåtet att så här i efterhand döpa stigen från Gottne upp genom socknens västra del till »Nybyggarstigen».

Trafiken sommartid var säkert livlig, ty befolkningsutbytet var stort med människorna i Anundsjö, Mo och Själevad att döma av kyrkböckerna under perioden. Detta gäller för både män och kvinnor. Mo- och Själevadsbor förde sommartid även sina kreatur upp till fäbodarna i »Själevads nordvästra fjällbygd», dvs. till Björna. Likaså sändes s. k. »bygdekor» på sommarbete hos befolkningen i vissa björnabyar.

Den övre delen av socknen nyttjade andra stigar, som förde till övre delen av Anundsjö socken, Asele och Fredrika. De gamla byarna Hemling, Björna och Björnsjö blev givetvis på sitt sätt något av huvudorter för de etablerade nybyggerna, men »Nybyggarstigen» användes flitigt vid kontakter utåt. Detta var under den tid, då fortskaffningsmedel saknades. Nybyggerna Hundsjö, Trehörningen, Björnberget och Nybyn med stigar åt flera håll var enligt den tidens synsätt rätt centrala.